

LAUSUNTO

Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry
(aiempi nimi Suomen luonnonsuojeluliiton Virtain-Ruoveden yhdistys ry)
c/o Aimo Kuivamäki
Visuvedentie 922
34870 Visuvesi
akuivam@gmail.com

18.12.2023

Ruoveden kunta/ympäristölautakunta
Ruovedentie 30
34600 Ruovesi
kirjaamo@ruovesi.fi

Asia Ruoveden Murskemäen tuulivoimapuiston osayleiskaava ja yleiskaavan muutos

Viite Ruoveden rakennusvalvonta/lausuntopyyntö 9.11.2023

Lausunto

Kiitämme lausuntopyynnöstä ja esitämme osayleiskaavasta ja yleiskaavan muutoksesta seuraavaa:

Virtain-Ruoveden luonnonsuojeluyhdistys ry esittää, että Murskemäen osayleiskaavan muutosta ei toteuteta eli Murskemäen alueelle ei kaavoiteta tuulivoimalatoimintaa, koska laadittu yleiskaavan muutos ei täytä yleiskaavan sisältövaatimuksia (MRL 39§):

- 1) Se ei tuota mahdollisuutta turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.
- 2) Siinä ei ole vaalittu rakennettua ympäristöä, maisemaa eikä luontoarvoja.
- 3) Suunniteltu yleiskaavan muutos ei täytä tuulivoimayleiskaavan erityismääräystä (MRL 77b §), jonka mukaan tuulivoimarakentamisen tulee sopeutua maisemaan ja ympäristöön.

Perustelut:

- 1) Murskemäen tuulivoimala-alueen sijainti

Murskemäen alue on sijainniltaan valtakunnallisesti poikkeuksellinen, hyvin arvokas ja herkkä, eikä siksi sovi lainkaan tuulivoimaloiden rakentamiseen.

Murskemäen voimala-alue sijaitsee aivan lähellä (1,2 km) valtakunnallisesti arvokasta Ruoveden reitin maisema-aluetta. Siksi koko osayleiskaavan muutoksen lähtökohta, jonka tarkoituksena on mahdollistaa viiden (5) tuulivoimalan

rakentaminen Murskemäelle, on väärä. Murskemäkeä ei ole osoitettu tuulivoimala-alueeksi maakuntakaavassa 2040 eikä myöskään nähtävillä olevassa vaihemaakuntakaavan (elonkirjo ja energia) luonnosaineistossa.

Murskemäen tuulivoimalapuiston OAS-vastineraportissa Pirkanmaan ELY-keskus esittää lausunnossaan:

”Aluetta ei ole osoitettu tuulivoimatuotannon alueeksi maakuntakaavassa.

Kaavaselostuksessa tulee esittää perustelut maakuntakaavasta poikkeamiselle, vaikka kyseessä onkin vain 5 voimalan hanke.”

Mielestämme vakuuttavasti perusteltuja syitä maakuntakaavasta poikkeamiselle ei ole esitetty, varsinkin kun ottaa huomioon 5 tuulivoimalan vähäisen energiatehon (30-50 MW) ja vertaa sitä valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen tuhoutumiseen. Murskemäelle suunniteltujen voimaloiden teho 30-50 MW on vain 0,53-0,88 % vuonna 2022 Suomessa toiminnassa olevien tuulivoimaloiden yhteistehosta 5677 MW (tuulivoimayhdistys.fi). Teollisuusluokan tuulivoimalat muuttavat oleellisesti niin maisema-alueen luonteen kuin sen mittakaavan ja ne näkyvät järvimaisemassa kauas. Jos maisemaa radikaalisti muuttavien viiden voimalan rakentaminen sallitaan, on maassamme (jälleen) yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue vähemmän ja silloin voidaankin kysyä, onko maakuntakaavan merkinnällä (valtakunnallisesti arvokas maisema-alue) mitään merkitystä?

Mielestämme maisema-arkkitehti Emilia Weckman on lausunnossaan, joka on OAS-vastineraportissa, tuonut varsin hyvin esille Murskemäen tuulivoimahankkeen maisemavaikutukset.

Tuulivoimalat voidaan rakentaa muualle, maisemallisesti vähemmän herkille alueille mutta arvokasta maisema-aluetta ei voi siirtää.

Maassamme on suunnitteilla merialueille useita tuulivoimapuistojen alueita ja Valtioneuvosto teki 23.11.2023 periaatepäätöksen Suomen yleisiä vesialueita koskevan huutokauppanenettelyn käynnistämistä viidellä merituulivoima-alueella. Metsähallitus käynnistää jo tänä vuonna kilpailutukset koskien Närpiön sekä Pyhäjoen ja Raahen edustan merituulivoimahankkeita (Edith- ja Ebba-hankkeet) ja jo näiden kahden hankkeen suunniteltu yhteiskapasiteetti on 3000 MW (www.metsa.fi).

2) Vaikutukset ihmisten viihtyvyyteen ja elämänlaatuun

Murskemäen tuulivoimahankkeen asukaskyselyn (Abo Wind Oy, Asukaskysely raportti 16.8.2023) tulokset ovat varsin yksiselitteisesti Murskemäen tuulivoimalahanketta vastustavia. Vastaajat näkevät tuulivoiman sinänsä myönteisenä energiavaihtoehtona, mutta Murskemäen kaavoittaminen tuulivoimala-alueeksi koetaan kielteiseksi juuri alueen poikkeuksellisen sijainnin ja luonteen vuoksi. Tämä käy hyvin esille asukaskyselyn kuvasta 2-17, jossa on asukkaiden vastauksia tuulivoimahankkeen eri vaikutuksista. Erittäin kielteisiä tai melko kielteisiä vaikutukset tuulivoimahankkeella on linnustoon (82 %), kiinteistöjen arvoon (82 %), melutilanteeseen (82%), maisemaan ja kulttuuriympäristöön (81%), asumisviihtyvyyteen (79%), luonnosta nauttimiseen (79%), matkailuelinkeinojen harjoittamiseen (79%) ja kiinteistöjen käyttömahdollisuuksiin tulevaisuudessa (79%). Myönteisistä vaikutuksista suurin on vaikutus kunnan talouteen (31 %) ja ilmastomuutokseen (27%).

Ruoveden urheilutalolla 21.11.2023 kerrottiin tuulivoimaloiden tuoton olevan kunnalle n. 110 000 € vuodessa eli summa on varsin pieni kunnan kokonaistaloudessa ja itse asiassa voimaloiden rakentaminen todennäköisesti heikentää entisestään Ruoveden EVP-indeksiä 32 ja kiihdyttää veronmaksajien

muuttoa pois kunnasta (katso liite 1).

Viiden tuulivoimalan rakentamisella on vähäisiä positiivisia ilmastovaikutuksia, mutta Ruoveden kunta voi ja halutessaan pystyy muilla toimillaan vähentämään hiilidioksidipäästöjä ja lisäämään samalla luonnon monimuotoisuutta (esim. suojelemalla osan metsistään ja ottamalla talousmetsien hoidossa käyttöön jatkuvan kasvatuksen periaatteen).

Asukaskyselyn yhteenvetona vaihtoehdon VE0 (hanketta ei toteuteta) kannalla oli 72 % vastaajista täysin tai jokseenkin samaa mieltä ja vastaavasti VE1:n (alueelle rakennetaan enintään 5 tuulivoimalaa) kannattajia oli vain 17 % vastaajista (täysin tai jokseenkin samaa mieltä).

Mikäli asukaskyselyn tuloksista piittaamatta Murskemäen tuulivoimalan osayleiskaava ja sen muutos hyväksytään ja tuulivoimalat rakennetaan, on se valitettava esimerkki *solastalgiaa* aiheuttavasta ilmiöstä (katso liite 2).

3) Vaikutukset eläimistöön

Murskemäen alueella on tehty erilaisia kasvillisuus- ja eläimistöselvityksiä. Osa selvityksistä on varsin ylimalkaisia ja perustuvat vähiin maastotutkimuksiin (esim. lumijälkilaskenta kahteen laskentakierrokseen 22.2. ja 7.3. 2023; samoin liito-oravaselvitys kahteen maastokäyntiin 15.-15.5.2023). Lepakkoselvitys on tehty kahtena aktiivikartoituksena v. 2022 ja kolmena vuonna 2023. Vuonna 2022 havaittiin yhteensä 20 lepakkoa ja v. 2023 26 lepakkoa. Näiden tulosten perusteella Murskemäen alueella on varsin elinvoimainen lepakkokanta. Lepakkoselvityksessä todetaan, että Yläinen Tallusjärvi/lammi on todennäköisesti lepakoiden kannalta tärkein alue. Tuulivoimala 4 on suunniteltu vain 200 metrin päähän lammesta. Samalla Yläinen Talluslammella on myös viitasammakkojen lisääntymisalue.

Maalla jo toiminnassa olevien tuulivoimaloiden vaikutuksista lintujen, lepakoiden ja maanisäkkäiden siirtymisiin on juuri julkaistu uutta, kokoavaa tutkimus tietoa (**Anne Tolvanen et al., 2023**). Tutkituissa tapauksissa 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä osoitti siirtymistä (500 m - 5 km) voimaloiden alueilta. Esimerkiksi lepakot siirtyivät keskimäärin 1 km:n etäisyydelle (21 siirtymää / 29 tutkittua tapausta) voimaloista. Siten esim. Murskemäen tuulivoimalan numero 4 suunniteltu sijainti vain 200 m:n päässä Yläinen Talluslammesta tulee aiheuttamaan lepakoiden häviämisen tältä lepakoille tärkeältä alueelta. Kurjet (3 siirtymää/3 tapausta) ja pöllöt (2 siirtymää/2 tapausta) siirtyivät tutkimuksen mukaan 5 km.

Tutkimuksen perusteella tuulivoimalat nopeuttavat monimuotoisuuden heikkenemistä elinympäristöjen häviämisen/pienenemisen ja luonnonvaraisten eläinten siirtymisen vuoksi.

Ruovedellä 16.12.2023

Aimo Kuivamäki
puheenjohtaja

Viite:

Anne Tolvanen, Henri Routavaara, Mika Jokikokko, Parvez Rana. How far are birds, bats and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? - A systematic review. *Biological Conservation* 288 (2023) 110382. Journal homepage www.elsevier.com/locate/biocon

Liite 1

Helsingin Sanomat 14.12.2023

Aluekehitykseen erikoistunut konsulttitoimisto MDI ja konsulttiyhtiö Finnish Consulting Group (FCG) ovat luoneet uuden indeksin alueiden kehityksen arviointiin.

Uuden mittarin nimi on **EVP-indeksi**. Se yhdistää tiedot alueiden elinvoimasta sekä pito- ja vetovoimasta. Mitä korkeampi kunnan saama pistemäärä on, sitä paremmalta sen tulevaisuus näyttää. EVP-indeksissä on siis yhdistetty muuttujat sekä elinvoimaindeksistä sekä veto- ja pitovoimaindeksistä.

Elinvoimaindeksi mittaa esimerkiksi kuntien taloutta, asukkaiden tuloja, yritystoimintaa, työllisyyttä, koulutusastetta ja sairastavuutta.

Vetovoima tarkoittaa sitä, kuinka kiinnostavana ja houkuttelevana ulkopuoliset pitävät aluetta. Pitovoimalla taas viitataan tekijöihin, jotka saavat alueella asuvat ja toimivat jäämään ja viihtymään alueella.

Suomen kunnat oli jaettu EVP- indeksin mukaan viiteen luokkaan:

I luokka	> 67,9
II luokka	54,3 – 67,9
III luokka	40,7 – 54,4
IV luokka	27,0 – 40,6
V luokka	< 27

Parhaan indeksiarvon sai Helsinki 81,7 ja huonoimman Kinnula 16,3.

Ruovesi sijoittui artikkelissa olleen kartan mukaan luokkaan IV indeksiarvolla 32.

On todennäköistä, että Ruoveden EVP- indeksin veto- ja pitovoimaosuudet eivät ainakaan parane (vrt. asukaskyselyn tulokset), jos valtakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema tuhotaan niin heikoin perustein, kuin mitä Murskemäen tuulivoimala-alueen osyleiskaavoituksen puolesta on esitetty (katso myös liite 2, solastalgia).

Liite 2

Solastalgia (termin teksti on Aura Koiviston kirjasta *Harhamat*, sivut 12-13).

Kustannus Into.

”Solastalgia vertautuu nostalgiaan; sen alku tulee sanasta *solacium*, lohtu ja lohdutus. Se on tuskaa, joka liittyy siihen, että ihminen vieraantuu kotipaikastaan eikä saa siitä enää lohtua. Monellakaan ei enää ole sitä entistä kotiseutua, jota ikävöidä, tai vaikka he yhä asuisivat siellä, he ikävöivät silti. Kotiseutu on muuttunut, tuhoutunut. Se on *tuhottu*. Se ei tarjoa enää kauneutta eikä iloa. Se on maisema, jota säätelevät ”taloudelliset tarpeet” ja siksi se muuttuu aina sen mukaan, miten siitä nopeimmin saadaan rahaa. Se on koneellisesti muokattu maisema, jota nykyään on kaikkialla. Sitä hakataan, myllätään, käännetään ja kaivetaan. Revitään, räjäytetään ja tasoitetaan. Rakennetaan, uudistetaan, kehitetään.

Miten sen keskellä jaksaa elää, jos ei opi sulkemaan silmiään rumuudelta?

Kuvittelen ihmisen, jolla on paikka, minne hän tuntee kuuluvansa: tuo paikka on täynnä hänen elämänsä muistoja, hän kasvaa siellä ja sinne, se on osa häntä itseään.

Kunnes maisema alkaa muuttua, kunnes se muuttuu niin paljon, ettei hän enää tunnista sitä. Silloin hän tajuaa, ettei maisemalla ollutkaan mitään arvoa. Hän ymmärtää olevansa itsekin arvoton. Hänestä on tullut osaton omalla kotiseudullaan ja sitä kohtaan tuntemansa rakkauden sijaan hän tuntee surua, ylpeyden sijaan inhoa ja häpeää.

Mutta siitä ei voi puhua, sillä hänen tunteillaan ja sen myötä hänellä itsellään ei ole merkitystä. Tuho on laillinen, sillä jossain muualla on määritetty ”yhteinen hyvä”, jonka mukaan toimitaan, ja ne, jotka päättävät ”yhteisestä hyvästä” ja sen myötä hänen maisemastaan, ovat hänen elämänsä kohtaan yhtä välinpitämättömiä kuin koneet, jotka maisemaa jauhavat. Kaikki etenee vääjäämättä ja se täytyy oppia hyväksymään. Jos ei opi, sairastuu. Jos oppii, ei ole enää se, joka joskus oli.”